

Clostridium difficile – vårdhygieniska riktlinjer i kommunal vård och omsorg	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Eva Melander	Datum: 2016-01-15 Ersätter 2015-06-08	Sida 1 (4)

Clostridium difficile

Clostridium difficile är en sporbildande bakterie som kan orsaka mer eller mindre allvarliga diarréstillstånd när den normala balansen i tarmfloran rubbas. Bakterien bildar sporer som kan överleva länge i miljön och är mycket motståndskraftiga mot yttre påverkan och svåra att avdöda. Detta gör att sporer lätt kan spridas i vårdmiljön, framförallt via vårdpersonalens händer.

Patienter med clostridium difficile kan insjukna med diarré av varierande svårighetsgrad, från milda symtom till livshotande septisk sjukdom med pseudomembranös kolit och chock. Riskfaktorer för att insjukna är framför allt hög ålder och antibiotikabehandling. Asymtomatiskt bärarskap förekommer också, men i frånvaro av diarré behövs ingen behandling och inga restriktioner behöver tillämpas. Noggrann städning av patientens lägenhet/rum och toalett samt av material som används är ytterst viktig för att eliminera så mycket sporer som möjligt ur miljön.

Smittspridning	
Smittväg	Fekal-oral smitta som framför allt sprids via kontakt med förorenade händer, kläder, material och utrustning. Kan överleva länge i vårdmiljön.
Smittsamhet	Patient med clostridium difficile anses smittsam endast vid förekomst av diarré. Patienten bedöms som smittfri 48 timmar efter att diarréerna har upphört.
Utbrott	Smittspridning och utbrott med clostridium difficile förekommer i vården.
Personal	Vårdpersonal löper ingen eller liten risk att själva drabbas av clostridium difficile-infektion eftersom den normala tarmfloran ger ett naturligt skydd.

Allmänt

Undersökning och behandling som patienten är i akut behov av, får inte försenas eller förhindras på grund av smitta eller misstanke om smitta.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS, informeras alltid vid misstanke om smittspridning på en enhet. Allvarliga fall eller misstanke om smittspridning av clostridium difficile rapporteras till Vårdhygien.

Överföring till annan enhet

Om en patient med diarréer som misstänks eller konstaterats vara orsakade av clostridium difficile, måste förflyttas till annan vårdenhhet, informeras mottagande enhet om aktuell bedömning av smittsamhet.

Ansvarsfördelning	
MAS	Ansvarar för att hygienrutiner finns tillgängliga.
Verksamhets-ansvarig	Ansvarar för att hygienrutiner är kända och efterföljs, samt tillhandahåller adekvat skyddsutrustning.
Sjuksköterska	Följer sjukdomsförloppet. Informerar MAS vid misstanke om smittspridning.
Läkare	Ordinerar eventuell provtagning. För instruktion om provtagning se Analysportalen på www.skane.se/labmedicin .
Vårdhygien	Kan kontaktas för rådgivning.

Rutiner vid clostridium difficile, särskilt boende och korttidsboende	
Tillämpa alltid och i alla moment Basal hygien i vård och omsorg enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2015:10. Observera att enbart handdesinfektionsmedel har otillräcklig effekt på clostridium difficile. Tvätta först händerna med tvål och vatten, torka torrt och ta därefter handdesinfektionsmedel.	
För desinfektion av ytor vid clostridium difficile rengörs ytan först noggrant mekaniskt med rengöringsmedel och vatten. Därefter desinfekteras ytan med klorinlösning som späds med en del klorin och nio delar vatten (1:9). Det finns även klorbaserade engångsdukar som innehåller både rengöringsmedel (tensid) och klorin. Används sådana dukar behöver ytan endast noggrant mekaniskt bearbetas med denna. Med <i>klorin</i> i texten nedan avses klorinlösning 1:9 eller klorduk.	
Rum och hygienutrymmen	Patient med diarré där clostridium difficile misstänks eller konstaterats, vistas i egen lägenhet/rum med egen toalett och dusch minst till och med 48 timmar efter diarréfrihet. Vid långvariga besvär kontakta vårdhygien för bedömning och eventuell individuell rutin. I de fall patienten inte kan stanna i lägenheten behövs hjälp med handhygien, personlig hygien och dagligt byte till rena kläder. Gemensamt duschutrymme bör om möjligt undvikas för patienter med diarré orsakad av clostridium difficile tills 48 timmar efter att diarréerna upphört. Om gemensamt duschutrymme ändå används, rengörs utrymmet efter varje tillfälle med rengöringsmedel och vatten. Därefter desinfekteras ytorna med klorin.
Personlig hygien	Daglig dusch rekommenderas, samt i samband med slutstädningen efter 48 timmars diarréfrihet.
Måltider	Måltider serveras inne hos patienten till och med 48 timmar efter senaste diarrén. Patient som inte kan sköta sin egen handhygien bör få hjälp med detta inför måltid. Måltidsbricka och porslin hanteras på sedvanligt sätt.

Textilier/kläder	Patient med diarré orsakad av clostridium difficile bör byta till rena kläder varje dag för att minska mängden bakterier och sporer i miljön. Av den anledningen bör även patientens sängkläder och handdukar bytas dagligen samt vid behov.
Tvätt	Smutstvätt uppsamlas och sorteras inne i patientens lägenhet/rum. Rengör vred och tagytor på tvättmaskinen med rengöringsmedel och vatten och därefter med klorin, direkt efter att smutstvätten matats in i tvättmaskinen. Tvätt torkas separat från andra patienters tvätt. Ren tvätt viks på yta som först torkas av med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid. Tvätten bärs därefter direkt tillbaka till patienten i ett rent kärl.
Hjälpmedel	Hjälpmedel bör i möjligaste mån vara patientbundet. Lyftselen är patientbunden och tvättas i samband med slutstädningen då patienten varit symtomfri i minst 48 timmar. Alternativt används engångssele som kasseras när patienten varit symtomfri i 48 timmar. Rengör hjälpmedel dagligen hos patient med diarré orsakad av clostridium difficile, t ex rullstol inklusive hjulen och gånghjälpmedel. Använd rengöringsmedel och vatten. Vid slutstädningen efter minst 48 timmars diarréfrihet, torkas hjälpmedlet först av med rengöringsmedel och vatten och därefter med klorin.
Material	Rengör och desinfektera flergångsutrustning i disk- eller spoldesinfektor. Värmekänslig utrustning rengörs med rengöringsmedel och desinfekteras med klorin. Medicinteknisk utrustning tål vanligtvis inte klorlösning. Istället rekommenderas då noggrann mekanisk rengöring och därefter desinfektion med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel. Överväg engångsalternativ för exempelvis tvättfat och urinflaska om spol- och diskdesinfektor inte finns.
Avfall	Avfall hanteras som vanligt avfall. Förslut avfallspåsen på rummet.
Städning	Den dagliga städningen är viktig för att hålla nere nivåerna av smittämnet i miljön under tiden patienten har diarré och fram till 48 timmar efter sista diarrén. Rengör lägenheten/rummet och toaletten dagligen samt ytor i patientens närhet, så som sängbord, -lampa, -manöverdosa, -grindar samt tagytor så som dörrhandtag, kranar, tvättställ, toalettstol inklusive spolknapp. Använd rengöringsmedel och vatten. Städutrustning är rumsbunden. Använd företrädesvis engångsmaterial vid städningen.
Slutstädning	Då den som varit sjuk smittfriförklaras efter minst 48 timmars symtomfrihet, slutstädas lägenheten/rummet samt toaletten med rengöringsmedel och vatten och därefter med klorin.

	Plastad madrass rengörs med samma desinfektionsmedel. Täcke och kuddar tvättas i minst 60°C. Kassera förpackningar med handskar, förkläden och annat engångsmaterial som förvarats hos den som varit sjuk och som kan ha förorenats. Toalettborsten och toalettpappersrullar slängs.
Punktdesinfektion	Utförs direkt vid spill av avföring. Torka först upp spillet. Rengör ytan med rengöringsmedel och vatten och desinfektera därefter med klorin.
Besökare	Besökare till en patient som har pågående diarréer orsakade av clostridium difficile bör informeras om vikten av god handhygien.

Rutiner vid clostridium difficile, ordinärt boende	
Tillämpa alltid och i alla moment Basal hygien i vård och omsorg enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2015:10. Observera att enbart handdesinfektionsmedel har otillräcklig effekt på clostridium difficile. Tvätta först händerna med tvål och vatten, torka torrt och ta därefter handdesinfektionsmedel.	
Textilier/kläder	Om insatsen hos patienten omfattar hjälp med bäddning och hygien, byts sängkläder och handduk dagligen under tiden patienten har diarré och fram till 48 timmar efter att diarréerna upphört.
Tvätt	Om insatsen hos patienten omfattar hjälp med tvätt, bör plaggen tvättas i 60°C eller så hög temperatur plaggen tål.
Material	Engångsmaterial används i första hand. Flergångsmaterial så som blodtrycksmanschett, termometer eller stetoskop, avtorkas med rengöringsmedel och därefter med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel. Alternativt rengörs materialet med klorduk om tillverkaren inte anger att detta inte kan användas.
Gemensamma aktiviteter, måltider och dagvård	Patient i ordinärt boende med diarréer orsakade av clostridium difficile bör inte delta i sociala aktiviteter förrän efter minst 48 timmars diarréfrihet.

Referenser:

Socialstyrelsen (2006) *Att förebygga vårdrelaterade infektioner - Ett kunskapsunderlag*
www.socialstyrelsen.se

Vårdhandboken www.vardhandboken.se